

את החרדתי / להיעארות הנפש, את מהות / כל הפריכות, / את שפעת / כל הכוחות, / את יהבי / וכל השורות, / את שטות הריצה / ואת עדנתי / את אהבתי / ודמי הפחול — / זכור.

צ.ק.

—המועטים, כאמור—דומה כי חמרי שירתו של הורביץ מתבזבזים לבניית שורות יפות מאד ("פעמוני תנועת הענבים וצלילים מרגוע") וקרות כשעוה. בנין שירי של תחביר"שיש ירדרד שאינו מכיל בתוכו מאומה.

ז.ד.

עונות

בסיפורי־הקיבוץ של עמוס עוז מאימים התנים מבחוץ על ההווייה הקולקטיבית ומסמלים אף את היצרים החבויים והמבקשים לפריץ מתוכה פנימה. מתחים עזים ודחוסים אלה מיטשטשים בסיפורי־הקיבוץ של צבי לוז, כאילו היכה בהם שרב עמק־הירדן. התמורות מדודות על־פי חליפות הטבע הקבועות מראש, ולכן מהות מאבקו של האדם היא בצורך לאמץ את הכוחות כדי לעמוד איתן בחליפות אלו. "משיכת האדמה מעוצמת בי, לכן מוחזק הנני כל־כך. הימים כמו דגנדה עניקית ואני הציר הקבוע. אך הכוח אינו נשחק. הוא מת־חסם ועומד. כי העמק הוא מקום קשה. הוא מחשל אותו לעמוד."

גיבוריו של לוז חוששים מפני התמורות, שמא לא יוכלו לעמוד בהן, אך הם "עוברים איתן" מרצונם ושללא מרצונם. הקיבוץ שוב אינו הווייה שיש לתהות על קנקנה ועל ייחודה. היא מציאות מושרשת, בעלת־ותק, לא מיתולוגית, שאפשר להתחסס אליה כך או אחרת רק מתוכה. אם יש יצרים המבקשים להתפרץ יוצר הקיבוץ בשבילם חממה מיו־חדת, לחוף הים, ומקציב מעין עונת־ייחום וזמן לאהבהבים. לאחר אביב קצר זה שבים החברים לביתם, להמשך המסע הקצוב.

בשני הסיפורים, "שלוּמית" ו"באמצע", עומדים הגיבורים בפני משבר נישואים הבא כמעט באותו מועד. החוץ מתגלם בדמות נערה זרה, חסרת ייחוד, המציעה התחדשות. התחדשות זו בסיפור "באמצע" אינה אלא התחדשות מדומה, שכן המשכה אינו אלא המשך הדומה למה שהיה קורה אילו הוסיף הגיבור לחיות עם אשתו הראשונה. ב"שלוּמית" אומר הגיבור לעצמו כי יעזוב את

צרוּר שירים

אסיה אברמוב (לבית שיפריין) היא ילידת העיר חרבין אשר בארץ סין וזה לה עשרים שנה וישבת היא בנתניה אשר בארץ־ישראל. "צרוּר שירים" הוא לה פירסום ראשון כמשׁר ררת, וזאת משהו שעד היום היא מתבטאת ברוסית בלבד. רצה המקרה וישראל זמורה— מוציא־ספרים ומחבר־ספרים ואוהב־ספרים ותיק ונודע—גילה את שיריה. כיון שגילה, התפעל. כיון שהתפעל, צרר אחדים מהם בצרוּר וישב לתרגמם. כיון שתרגמם, קם והוציאם לאור עולם, אחד מקרא ואחד תרגום.

שמונה־עשר שיר יש בצרוּר הזה וכולם שיר־רותים ספורות והמלים שבשורות אף הן ספורות—אחת ושתיים ושלש. אב גילוי מרעיש של כוח־איתנים אין כאן, רוח תמה ומיוסרת יש כאן וראיית־עולם שירית יש כאן, ישרה ורעננה וטהורת־עיניים. אף אלה מן הדברים שאין להקל בערפם בדור המשופע במשוררים רמי־עיניים ומאחזי־עיניים.

כמה מן השירים ראייים בהחלט שיקראם הקורא שנית ושלישית. כך, למשל, השיר "אני חיקרת" (ע' 12), או "פרידה" (ע' 28), או "שלי" (ע' 40), שראוי להביאו כאן בשלמותו: את מחזור / יסירי, / את ידי, / ידדי, / את תופת / האמת, / את ועף / האמיתות, /

* אסיה: צרוּר שירים (מקור—רוסית, התר"ג גום: י. זמורה); מתברות לספרות, 1969; 44 עמ'.

** צבי לוז: עונות; הקיבוץ המאוחד; 1970; 188 עמ'.